

แบบเก็บรวบรวมนวัตกรรมของอสม. ดีเด่นระดับชาติประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

ชื่อนวัตกรรม : “สสน.”บ้านนาขุน

ชื่อเจ้าของผลงาน : นายธีวินท์ จีรพงศ์

ประเภทนวัตกรรม : ☐ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)

☒ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)

☐ นวัตกรรมบริการ (Service innovation)

สาขาที่ประกวด : สาขาการจัดการสุขภาพชุมชนและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

จังหวัด : นครศรีธรรมราช

อสม.ดีเด่นระดับ ☐ เขต ☐ ภาค ☒ ชาติ

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

ข้อมูลสภาพปัญหาสุขภาพในชุมชนบ้านนาขุน พบ ๔ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านสุขภาพ ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง กลุ่มเสี่ยงทางด้านสุขภาพ ๒) ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะสารเคมีในเกษตรกร ๓) ด้านสังคม สังคมบ้านสวน ไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ๔) ด้านเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพเสริม ไม่มีการออม จากปัญหาสุขภาพสุขภาพ ดังกล่าว นำมาสู่การจัดการสุขภาพในชุมชน เมื่อรู้ปัญหาในชุมชน จึงนำปัญหามาสร้างเป็นจุดแข็งร่วมแก้ไขปัญหานำมาสร้างโอกาสและสร้างกลยุทธ์ที่เข้มแข็งให้กับชุมชน แนวคิดนวัตกรรม ส น ที่มีที่มาจากคำว่า สร้างเสริมสุขภาพลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกรอบกระบวนการพัฒนาชุมชนที่มุ่งเน้น การแก้ไขสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ขั้นตอน ๓ ลำดับ คือ

ส = สำรวจ

ล = เปลี่ยนแปลง

น = นำเสนอเชิดชู

ซึ่งช่วยให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ปัญหา ดำเนินกิจกรรมแก้ไข และขยายผลความสำเร็จอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑.โดยใช้นวัตกรรม สสน ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพคนในชุมชนเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาด้านบริบทพื้นที่ชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น

๒.เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ มีความรู้ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่เกิดกลุ่มป่วย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. ส = สำรวจข้อมูลปัญหา (Survey & Situation Analysis)

เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อให้เห็นสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชนทั้งด้านพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย: เพื่อให้ข้อมูลเป็นฐานในการวางแผน

วิธีดำเนินการ

- สำรวจบ้าน-ชุมชน คัดกรองสุขภาพคนในชุมชน คัดกรองปัญหาขยะ น้ำเสีย ยุ้งฉาง สุขาภิบาลครัวเรือนและชุมชน

- วิเคราะห์ข้อมูล เช่น กลุ่มเสี่ยง พื้นที่เสี่ยง สาเหตุของปัญหา
- ประชุมร่วมผู้นำ อสม. และประชาชน เพื่อระบุปัญหาเร่งด่วนและจัดลำดับความสำคัญ
- สร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับบริบทชุมชน

๒. ล = กิจกรรมการเปลี่ยนแปลง (Lifestyle & Environmental Improvement Activities)

เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมโดยเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อสุขภาพ

กิจกรรม

ผลักดันให้ประชาชนดูแลสุขภาพตนเองและคน ในครอบครัวตามหลัก ๓ อ. ๒ ส. ๑ ฟ.๑ ต. เพื่อไม่ให้เกิดโรค ดังนี้

- ๓ อ. ประกอบด้วย อาหาร อารมณ์ ออกกำลังกาย
- ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ เช่น ลดหวาน มัน เค็ม ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- ๒ ส. ประกอบด้วย ลดบุหรี่ ลดสุรา
- ๑ ฟ. ประกอบด้วย ดูแลสุขภาพฟัน
- ๑ ต. ประกอบด้วย การติดตามการเปลี่ยนแปลง ผ่านสมุดสุขภาพบ้านนาถุน
- ควบคู่การดำเนินงานจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน กิจกรรม ๗ ลด**
- ๑. ลดขยะ คัดแยกขยะ ทำปุ๋ยอินทรีย์ ลดการเผาขยะ
- ๒. ลดปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรค ลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ทำ ๓ เก็บ ๓ โรค
- ๓. ลดสิ่งปฏิกูล/แหล่งกำเนิดน้ำเสีย
- ๔. ลดการใช้น้ำไม่สะอาด
- ๕. ลดการใช้สารเคมี
- ๖. ลดมลพิษ/ส่งเสริมพลังงานสะอาด
- ๗. ลดค่าใช้จ่าย/สร้างรายได้/สร้างวินัยการออม

๓. น = นำเสนอเชิดชู (Nominate & Celebrate Successful Models)

เป็นการสรุปผล และเผยแพร่ความสำเร็จ เพื่อสร้างแรงจูงใจและขยายผลสู่ชุมชนอื่น

วิธีดำเนินการ:

- คัดเลือก “บุคคลต้นแบบ/บ้านต้นแบบ/ชุมชนต้นแบบสุขภาพและสิ่งแวดล้อม”
- มอบประกาศเชิดชูเกียรติหรือรางวัล

- ขยายผลกิจกรรมสู่หมู่บ้านหรือกลุ่มเป้าหมายอื่น

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

ปัจจัยความสำเร็จ

๑. การมีส่วนร่วมของทีมงานบุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมคิด ร่วมทำ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
๒. การบริหารจัดการที่ดี มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
๓. ความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเปิดโอกาสให้เกิดแนวคิดใหม่และปรับปรุงงานตลอดเวลา

เวลา

๔. การใช้เทคโนโลยีและองค์ความรู้ นำเทคโนโลยี ความรู้ และข้อมูลมาใช้พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ
๕. การสนับสนุนจากองค์กรและเครือข่ายได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายในและภายนอก
๖. ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้หรือชุมชน นวัตกรรมต้องแก้ปัญหาได้จริง ใช้งานได้จริง และเกิดประโยชน์ต่อประชาชน
๗. การประเมินผลและต่อยอด มีการวัดผล สำรวจความพึงพอใจ และพัฒนาต่อยอดให้ยั่งยืน

โอกาสในการพัฒนา

การขับเคลื่อนสู่นโยบายสาธารณะ เพื่อสร้างความยั่งยืน อสม.อิวินท์เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานจนทำให้เกิดเป็นนโยบายสาธารณะชุมชนบ้านนาขุน หลังจากการรวมกลุ่มของคนในชุมชน ภายใต้กิจกรรม “การจัดการสุขภาพชุมชนควบคู่การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม” โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน อสม. ผู้นำชุมชน และภาคีเครือข่าย ร่วมกันค้นหาปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และออกแบบแนวทางแก้ไขจากฐานข้อมูลจริงของชุมชน เช่น ปัญหาขยะ น้ำเสีย แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อ

เรื่องกระบวนการดำเนินงานได้แสดงผลลัพธ์เชิงประจักษ์ ทั้งด้านสุขภาพที่ดีขึ้นของประชาชน และสิ่งแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ ลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค ชุมชนจึงสามารถสื่อสารข้อมูล ผลลัพธ์ และบทเรียนการทำงานไปยังหน่วยงานท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนจากความสำเร็จดังกล่าว ทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว อำเภอลำลูกกา และองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เห็นถึงศักยภาพของชุมชนบ้านนาขุน และให้การตอบรับในการยกระดับแนวปฏิบัติของชุมชนไปสู่ “นโยบายสาธารณะ” เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน นโยบายนี้จึงไม่ใช่เพียงคำสั่งจากภาครัฐ แต่เป็น นโยบายที่เกิดจากฐานรากของชุมชน (Bottom-up Policy) ที่สะท้อนปัญหาจริง ความต้องการจริง และแนวทางแก้ไขที่ชุมชนสามารถทำได้เอง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนด้านงบประมาณ กลไก และกติกา ทำให้การจัดการสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของบ้านนาขุนเกิดความต่อเนื่อง เข้มแข็ง และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ภาคผนวก

นวัตกรรมเชิงกระบวนการ
“สลน บ้านนาขุน”
 (ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและสร้างเสริมสุขภาพนิยบที่ดี)

ส

- สำรวจสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุร่วมกับชุมชน
- วางแผนสร้างแนวทางแก้ไขปัญหา
- สร้างแนวทางในการปรับเปลี่ยนร่วมกัน
- บันทึกข้อตกลง MOU การร่วมจัดการปัญหาขยะในตำบลสระแก้ว
- ศูนย์การเรียนรู้ตำบลสระแก้วร่วมขับเคลื่อน
- แหล่งงบประมาณในการจัดการ

สำรวจข้อมูลปัญหา

นวัตกรรมเชิงกระบวนการ
“สลน บ้านนาขุน”
 (ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและสร้างเสริมสุขภาพนิยบที่ดี)

ล

- กิจกรรม 3 อ 2 ส 1 ฟ 1 ด**
- อาหารลดหวานมันเค็ม ระวังระดับความเค็มในอาหาร
- ส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัวสร้างอาหารปลอดภัย
- ส่งเสริมการออกกำลังกายตามความถนัด
- ลด/เลิก บุหรี่ สุรา ส่งเสริมการดูแลฟัน
- สมุดสุขภาพบ้านนาขุน ติดตามการปรับเปลี่ยน
- กิจกรรม 7 ลด**
- 1.ลดขยะ
- 2.ลดปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรค
- 3.ลดสิ่งปฏิกูล/แหล่งกำเนิดน้ำเสีย
- 4.ลดการใช้สารเคมี
- 5.ลดมลพิษ/ส่งเสริมพลังงานสะอาด
- 7.ลดค่าใช้จ่าย/สร้างรายได้/สร้างวินัยการออม

ลงมือทำ
นำการเปลี่ยนแปลง

นวัตกรรมเชิงกระบวนการ
“สลน บ้านนาขุน”
 (ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและสร้างเสริมสุขภาพนิยบที่ดี)

น

นำเสนอเชิดชูสร้างแบบอย่างที่ดี

- นำเสนอผลงานความสำเร็จ ชื่นชม ชื่นชู
- Role Model**
- ถ่ายทอดความรู้ให้พื้นที่อื่น
- ขยายผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นำเสนอ เชิดชู

คลิปการดำเนินงาน

คลิปการดำเนินงาน
กิจกรรมทางนี้มีผลผู้คนรักกันป็นสุข

คลิปการดำเนินงาน
ร่วมสร้างครัวเรือนต้นแบบ

คลิปการดำเนินงานกิจกรรมเมนูสุขภาพ

คลิปการดำเนินงานกิจกรรมตรวจระดับ
ความเค็มในอาหาร

คลิปการดำเนินงาน
กิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย

คลิปการดำเนินงาน
กิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย

คลิปการดำเนินงาน
กิจกรรมทำออกกำลังกายจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

คลิปการดำเนินงาน
กิจกรรมงานบุญสุภาพดี

คลิปการดำเนินงาน
ธนาคารขยะ

คลิปการดำเนินงาน
ธนาคารดินอินทรีย์

